

El llibre *Plagas de insectos en las masas forestales españolas*, editat pel Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació l'any 1981, pel que fa a la forma de combatre la processionària del pi (*Thaumetopoea pytiocampa*), dedica una especial atenció als tractaments químics massius on, a part de mencionar la recent, aleshores, incorporació del Diflubenzuron en tractaments aeris contra l'eruga, parla també d'altres productes com el Triclorfon per a disminuir l'ús del DDT. Seguidament, la publicació enumera altres procediments de lluita com tallar i cremar les boses, aplicacions puntuals químiques sobre aquestes amb DDT-Lindano, destruir-les amb tirs d'escopeta, esquers amb feromones, adequació de l'estructura forestal per a facilitar la lluita contra la plaga, etc. Tot sempre baix d'un prisma d'explotació forestal, cal no oblidar-ho.

En referència amb els enemics, aprofitadors o integradors naturals del subjecte biològic de la processionària, cita els paràsits d'ous, erugues o crisàlides, dues vespes (*Tetrastichus tibialis* i *Oencyrtus pityocampae*) que poden arribar a destruir el 60% dels ous d'una població, paràsits específics com la mosca *Phryxe caudata* o la *Compsilura concinnata*, freqüent a les Balears i també *Erigorgus femartor* o *Villa brunnea*, que, segons la guia, pot arribar a tenir una

enorme importància en les sobtades caigudes de la població. Segueix enumerant altres espècies parasitàries, com també els predadors com el ferrerico i el ferrerico blau, puputs, corbs, rates cellardes, ratapinyades, formigues vermelles, cigales, vespes que ataquen les papallones etc. Finalment, fa menció a malalties provocades per virus, bacteris o fongs propis de l'ecosistema, que poden arribar a afectar en proporcions importants si el període d'enterrament coincideix amb un període plujós, per exemple.

Quan aquest document es refereix als danys que provoca la cuca als pins, allò que crida l'atenció, en un llibre, cal dir-ho, de referència a escoles i enginyeries forestals —a més de ser la justificació del Govern Balear per mantenir un tractament tan agressiu com flitar químicament amb mitjans aeris— és la poca entitat, els pocs danys reals, avaluable, que la cuca provoca a la massa forestal, als pinars. Literalment el llibre diu: "La defoliació no impedeix la nova brotada, l'arbre pot, a poc a poc, recompondre tot el seu sistema foliar. Però, fins que aquest procés no es completi, els creixements seran inferiors als normals". A regions d'escassa pluviositat les defoliacions poden ser desastroses, segueix. Però causa de la cuca o de la sequera? Parla també de les possibles afecta-

cions al·lèrgiques en contacte amb els pèls urticants que poden dificultar les tasques silvícoles.

Dit tot això així i aviat, passats els anys i observant, hom pensa que per una banda la cuca del pi té prou enemics, estabilitzadors naturals que allò que menys han de menester és una fumigació aèria que debiliti la seva funció natural per controlar un excés de població de processionària, uns enemics, que, d'altra banda, fan una funció ecològica en processar les fulles verdes dels pins en excrements molt més assimilables per a la formació d'humus nutrient del bosc que la descomposició difícil de les acícules seques.

En conclusió, la fumigació química amb Difluobenzuron, o biològica amb *Bacillus thuringiensis*, dels ecosistemes forestals, a part de l'alegria econòmica comercial i de just agraïment als promotors amb els doblers de tots, el que fa és afeblir el funcionament d'autoregulació de l'ecosistema i crear i potenciar amb més virulència allò que diu combatre, la plaga. •

JAUME LLINÀS

I aquí, què hi veus?

Què ens diuen els detalls de la imatge sobre aquest aucell?

Per **Pere J. Garcias**

1 La coa llarga és una característica de la seva família, Cuculidae.

2 L'esquena favadada és un bon tret d'identificació per a separar-lo del cucuí.

3 Té una cresta molt visible que fa d'aquesta característica una font inesgotable de noms vulgars.

4 Té dos dits dirigits cap al davant i dos cap al darrere, és a dir, una posició zigodàctila, que comparteix amb els altrament dits Psittaciformes, lloros i semblants.

5 El bec prim però robust el capacita per a alimentar-se de grans insectes i, fins i tot, petits invertebrats.

6 El pit sense cap taca i el puput gris el destriem com a adult, ja que els joves tenen el pit més fosc i brufat de marró, la caputxa del cap marró fosc i la cresta molt més petita.

Cucuí reial, *Clamator glandarius*

Avui parlarem d'una au que és una migrant escassa a les Gimnèsies i accidental a les Pitiüses. És un cosí germà del cucuí (*Cuculus canorus*) i, com ell, té una estratègia reproductiva de parasitisme, és a dir, pon els ous dins el niu d'altres espècies però amb gran preferència per les garses (*Pica pica*) i altres còrvids. És el cucuí reial.

El nom científic ve directament del llatí: *clamator* renouer, cridaner i *glandarius*, productor de glans. Aquí hi ha una confusió entre espècies, (tan comuna quan parlem de noms d'aus) entre el gaig (*Garrulus glandarius*) i l'espècie que ens ocupa. En el cas del gaig, sí que té sentit, ja que un dels comportaments més singulars del gaig és

enterrar els glans que no pot consumir al moment i oblidar-se'n després, afavorint així la germinació del gla i el creixement d'una nova alzina. D'on ve la confusió? Doncs, segons certs autors, de la semblança del plomatge entre les dues espècies... vés a saber.

Com ja vérem, en el cucuí aquest nom és totalment onomatopèic i és així gairebé en tots els idiomes. Ara ens fixarem en el nom específic, ja que l'arrel *cucuí* és molt present. En castellà és *críalo* referint-se a cridaner; en francès i alemany recullen la confusió i han passat al nom vulgar com *coucou geai*, cucuí gaig, en francès i *häherkuckuck*, on *häher* és gaig, en alemany; en portuguès és *cuco rabi-*

longo i en gallec *cuco real* (per allò de si és més gros o més acolorit serà regi), igual que en català *cucut reial*; en italià és *cuculo dal ciuffo*, cucuí de puput, com en neerlandès *kuifkoekoek*, on *kuif* és cresta; en canvi, els idiomes escandinaus fan referència a la biologia reproductora de l'au i així en suec és *skatgök*, cucuí de garsa (*skat*, garsa), en danès *skadegøg* (*skade*, garsa), en noruec *skjæreggjøk*, (*skjære*, garsa) i en finlandès *harakkakäki*, (*harakka*, garsa). En anglès és *great spotted cuckoo*, cucuí gros favat i en euske- ra és *kuku mottoduna*, que és cucuí amb cresta. Per acabar, en polonès, encara que sigui una llengua del grup eslau també l'anomenen cucuí amb cresta: *kukulka czubata*. •